

SOMS konferens i Tranås 2007



Konferensen i Tranås inleddes av Mats Granlund leg. Psykolog och beteendeterapeut föreläsningen. Mats Granlunds föreläsning hette "**Funktionshinder ett hinder för vad ?**" Mats inledde med att säga att verkligheten kan ses från olika håll. Det finns tre modeller för definition av funktionshinder.

Den medicinska – sitter i kroppen

Den sociala- sitter i samhället

Den bio-psyko-sociala- kropp aktivitet och samhälle, tre aspekter på samma fenomen.

Exemplet koordinations problem togs upp, är det ett problem i sig eller ett hinder i aktivitet?

Hur man ser på detta påverkar valet av behandling. Utgår vi sjukgymnaster för mycket från diagnosen när vi arbetar med brukaren? Jobbar diagnosbaserade team för mycket utifrån diagnosen? Dessa frågor ledde till en livlig och intressant diskussion.

Lena Claesson utvecklingsledare, Karin Hyltén fritidsassistent Jönköpings kommun föreläste om **Ung livsstil**. Sedan 1994 har undersökningar om barns och ungdomars livsstil i mellanstadiet, högstadiet och gymnasiet gjorts i Jönköpings kommun. En enkät har gjorts var tredje år, de senaste tre gångerna har även särskolans högstadium och gymnasium deltagit. Från särskolan deltog 102 svarande. Vid en jämförelse framkom att särskolans elever var sämre ekonomiskt gynnade. De var också fysiskt mera inaktiva och betydligt färre var medlemmar i någon förening. Däremot var särskoleeleverna betydligt mera positiva till skolan. Vad kan man då göra med anledning av enkätresultaten vad finns det för hinder för aktiviteterna?

Genom att visa en mycket inspirerande film om Fotbolls VM (Vaggerydsmästerskapen i fotboll) förmedlade Eva Stråth leg. sjukgymnast inom äldre och handikappomsorgen i Vaggeryds kommun och Karl-Gustav Karlsson **rörelseglädje genom fotboll**.

Staffan Lind, överläkare ortopedien föreläste om **Botox - nya rön**. Botulinumtoxin (BTX),

indikation och behandlingsmöjlighet vid spasticitet hos barn och vuxna. Btx är godkänt som behandling för spasticitet sedan ca 10 år tillbaka. Vanligaste diagnosen för Btx-behandling är CP och neuromuskulära sjukdomar. Stroke är en viktig grupp men även personer med traumatiska hjärnskador eller tumörer i CNS kan ha glädje av behandlingen. Bäst resultat ses på stora muskler och på dynamisk spasticitet utan muskel- eller ledkontraktur. Idealpatienten är barn mellan 3-8 år med hög funktionsnivå och dynamisk spasticitet. En noggrann undersökning/utredning bör göras före behandling. I en basutredning ingår problemformulering, mål med behandlingen, passiv ledrörlighet, tonus, smärta, vilovärk, selektiv motorisk kontroll, bedömning av gång, planerad efterbehandling. Sjukgymnastbehandling: anpassad styrketräning, funktionell träning, stretching kontakt med ortopedingenjör för skor och inlägg.

Funktion och hälsa efter flernivåkirurgi och rehabilitering hos barn och ungdomar med cerebral pares. Anita Åkerstedt Leg sjukgymnast föreläste om sin D-uppsats. Flernivåkirurgi är ett sätt att behandla gångproblem hos barn med CP. Istället för att göra flera ortopediska ingrepp under ett barns uppväxt så korrigeras både mjukdelar och skelett på samma gång. Syftet med studien var att utvärdera flernivåkirurgin inklusive rehabiliteringen ur ett funktionellt- och hälsa/välbefinnandeperspektiv. 11 barn mellan 8-10 år med CP GMFCS nivå I-III deltog i studien och skulle ha en aktivitetsbegränsning. Hemrehabiliteringen ansvarar för träning och uppföljning. Sjukgymnasten får skriva ner all tid som barnet tränar under året. Frågor skickas till familjen om förväntningar, hälsa och ADL. Ur funktionellt perspektiv bedömdes måluppfyllelse i aktiviteter som tex cykla, sparka fotboll enligt ett test från Canada (COPM), energiåtgång under gång (PCI), grovmotorisk förmåga enligt sjukgymnasttest (GMFM) självskattad gångförmåga och slutligen max gångsträcka. Statistiskt jämfördes barnen med sig själv men presenterades genom antalet barn som visat positivt, negativt eller oförändrat resultat. Resultatet blev att 8 av 11 barn upplevde bättre livskvalité och förbättrad måluppfyllelse och gångförmågan hade förbättrats hos 9 av 11 barn. Ingen skillnad kunde ses gällande energiåtgång, GMFM eller ADL-tidsåtgång. Denna studie följde barnen under ett år. Studien fortsätter med en 2-årsuppföljning.



Masaifoot Technology- Kan dessa skor förbättra balansen hos barn med funktionshinder? Christina Björk- Andersson, leg sjukgymnast, Nerrolyn Ramstrand Ortopedingenjör. Skon kallas (MBT), Masai barefoot technology. Skorna tillverkades först i Tyskland 96 efter en idé från en man som funderade på hur masaier gick barfota. Nerrolyn forskar på vad skon ger för effekt på den posturala kontrollen på barnen med funktionsnedsättning som använder en instabil skokonstruktion. MBT-skön har gummisula, en rundad sula och under hälen en mjukhet som ger masaikänsla. Nerrolyn berättade om sin forskning då hon undersökt om längre användande av MBT-skön kan underlätta och förbättra

balansen i en grupp barn med neurologiska funktionsnedsättningar. I undersökningen medverkade 10 barn med neurologiska funktionshinder, 6 pojkar och 4 flickor i åldrarna 10-17 år. Resultat: Statisk balans: Ingen signifikant skillnad i steglängd. Reaktiv balans: Signifikant förbättring. Minskad steglängd, minskad tid för att hitta stabiliteten och minskat antal fall. Riktningkontroll: Förbättrad mediolateral kontroll barfota. Diskussionspunkter: Reaktiv balans kontra statisk balans, klinisk tillämpning, gruppens storlek och inlärningseffekter. Fortsatt forskning behövs. Har påbörjat att mäta effekter av långvarigt användande av MBT-skor för kvinnor över 55, då bedöms statisk balans, reaktiv balans +EMG och stabilitetsbegränsning.



Kristina Gerge Leg sjukgymnast föreläste om **Sjukgymnastiska insatser vid DCD-erfarenheter och reflektioner**. DCD - Developmental Coordination Disorder. Förekomst mellan 4-6 % men det finns stora variationer inom gruppen och är ofta i kombination med bristande uppmärksamhetsförmåga, perceptionssvårigheter och/eller beteendevikelser. Kartläggningen av DCD kan innehålla anamnes, ett standardiserat motoriskt test, observation och skolbesök. Konsekvenserna av DCD kan vara en negativ påverkan på skolgången, det fysiska och psykiska välbefinnandet. Åtgärderna kring DCD kan vara att till föräldrar och barnet, ge en förklaring till misslyckanden och svårigheterna, ta vara på barnets styrkor och intressen, ge råd och initiera träning. Viktigt med en tydlig målsättning och regelbundna uppföljningar.



Sjukgymnastik för vuxna med Aspergers syndrom - beskrivning av hur sjukgymnaster inom vuxenhabiliteringen arbetar. Karin Svensson och Titti Kihl leg sjukgymnaster redovisade sin uppsats, en inventering av sjukgymnastiska insatser för vuxna personer med Aspergers syndrom. Undersökningen gjordes i enkätform. Anledning till sjukgymnastkontakt var ofta smärta eller motions-/aktivitetsbehov även spänningstillstånd var en indikation. Insatserna kunde vara individuell eller i grupp. En av slutfrågorna var om sjukgymnaster är en självklar del i behandlingsteamet runt personer med Asperger?

Psykiatriska problem inom omsorgen föreläste Hans Olsson, Neuropsykiatriker Vuxenhabiliteringen Jönköping om. Hans framföde att alla personer med utvecklingsstörning inte har beteendevårigheter. Om beteendeproblem i alla fall förekommer måste man ta reda

på var själva problemet ligger. Dessa individer är känsliga för stress av olika slag och här kan omorganisation på boendet eller arbetsplatsen vara en utlösande faktor, liksom annan förändring i den nära miljön. Dessa individer kan naturligtvis också ha psykiatriska sjukdomar som hos oss andra men man bör utesluta kroppsliga och psykosociala orsaker före man förklarar beteendestörningen som orsakad av psykisk sjukdom. Kort sagt: lösningen till beteendeproblemet är oftast förbättringar i individens närmiljö - inte mediciner. Hans föredrag innehöll budskapet att neuropsykiatriska kunskaper och aspekter är oerhört viktiga i Vuxenhabiliteringsarbetet då bl.a. autism är mycket vanligt förekommande.

Fritt forum är ständigt återkommande på SOMS konferenserna. På Fritt Forum har medlemmarna möjlighet att berätta om projekt eller andra intressanta företeelser. I Tranås berättade Barbro 53 år, sjukgymnast och vårdlärare, om **vägen till en ADHD-diagnos**. Hon berättade också om hur hon upplever att ADHD påverkar hennes liv med annorlunda tänkande, mycket prat, annorlunda tidsuppfattning, ostädat hemma, svårighet med ekonomi, rastlöshet, lätthet att falla i sömn vid vila. Medicinerar nu med Ritalina som ger ovärderlig hjälp. Hon pratar mindre, blir mer strukturerad, blir mindre rastlös och får en jämn vakenhet. Tiden är dock fortfarande ett problem då hon upplever samma tid olika lång olika dagar. Kommer ofta sent men det handlar inte om respektlöshet att låta någon vänta. Har äggklocka som hjälpmedel. Hon tänker nu på att inte ta för många uppdrag och att sova mer. En bok som betytt mycket: "Att handskas med livet" av Åsa Garander. Det finns en Chattsida på Internet "Attention" som är en mötesplats för personer med ADHD.

Även företag har möjlighet att komma och berätta om sina produkter. Malin Adamson, produktspecialist, CAMP, föreläser om **kontrakturbehandling med hjälp av dynamiska ortoser**. Den dynamiska ortosen Ultraflex tillverkas individuellt, kraften ställs in individuellt, den ger konstant belastning och det går att behandla både flexion och extension, i underarm t ex både i pronation och supination. Behandlingen följer ett bestämt schema och ska vara smärtfri. Ortosen kan användas dag eller natt t ex armen under dagen och benet under natten mer än 6 timmar. Ortosen ger aktiv töjning i hela ROM, ger individuell justerbar kraft, spastiska påslag tillåts. Behandlingen kan kompletteras med Botox. Det finns lång erfarenhet av Ultraflex i USA och Europa, Sverige har 6 års erfarenhet. Indikationer: Stroke, CP, MMC, traumatisk hjärnskada, postoperativt, brännskadad hud och muskelförsvagning/sjukdom. För mer information vänd dig till din ortopedtekniska avdelning eller till www.camp.se eller malin.adamson@camp.se.

Konferensdeltagarna fick också möjlighet att prova på **Liggande dans, Sherbornemetoden och dansinspirerad träning** i Workshops:



1. Liggande dans, Kerstin Hagström, Henrietta Benkovic, Vivi Eriksson och Christina Håkansson har visat en inspirerande rörelsemöjlighet för att mjuka upp stela kroppar. En

positiv upplevelse för kropp och själ.



2. Stress och självskadande beteende vid autism-Nya infallsvinklar på Sherbornemetoden, Birgitta Althoff kommunicerar med oss deltagare genom rörelser/beröring och visar film ifrån sina praktiska erfarenheter. Birgitta pratar om rörelser som en social och kognitiv process. Vi kan prata med/genom kroppen tex. i sittande rygg mot rygg, man kan ge/ta likvärdigt tryck eller lättare/tyngre tryck, gunga (lugnt/häftigt), ge/ta massage.



3. Dansinspirerad lustfylld träning, Heléne Olivengren tar med deltagarna på en världsresa med hjälp av musik av världens alla hörn. Vi reser genom rörelser, "hänga tvätt; skörda; så; röra i grytan". En medryckande form av konditionsträning som samtidigt är avspännande för kropp och själ.